

Jubilæumsskrift

1914-1989

75 år

Ørsted Forsamlingshus

2 1990/15. F. 29.6

Forord

Med dette hæfte ønsker Ørsted Forsamlingshus at markere sit 75 års jubilæum. Vi håber at hæftet vil give Ørsted by og omegns beboere et indblik i historien om husets opståen og drift til idag.

Et hæfte som dette kan ikke dække alt, men det giver et mægtigt billede af sammenholdet om huset.

Ved husets bygning var Ørsted en by med et meget livligt forretningsliv og mange håndværkere.

For at få et hæfte som dette op at stå er der specielt 3 personer som vi må takke:

Uden Erik Schnack Niensens store historiske interesse og fremskaffelse af materiale fra etnografisk institut i Brede, ville dette skrift ikke have været muligt.

Med Børge Pedersens indsats gennem interview med en række personer og skriftlig bearbejdning giver hæftet en fortællermæssig indsigt i tidens vilkår og oplevelser om personer, der har haft sin gang i Ørsted og huset.

Med hjælp fra Ivan Stig Sørensen er materialet fra Erik og Børge sat op i dette hæfte og trykt v.h.a. af EDB.

Desuden rettes en tak til alle øvrige som har medvirket.

Lørdag d. 10 februar kl. 10-12 er der reception i forsamlingshuset, hvor alle er velkommen. Der vil være fotoudstilling fra det gamle Ørsted.

Søren Espersen

Kun gennem interview med:

Grethe og Reinhard Larsen, Viby

Else og Eigild Risgaard, Ørsted

Gerda og Kurt Hansen, Hønske

Inger Drustrup, Havdrup

Karen Margrethe og Børge Mindegaard, Ørsted

Marie og Hans Thøgersen, Ørsted Holme

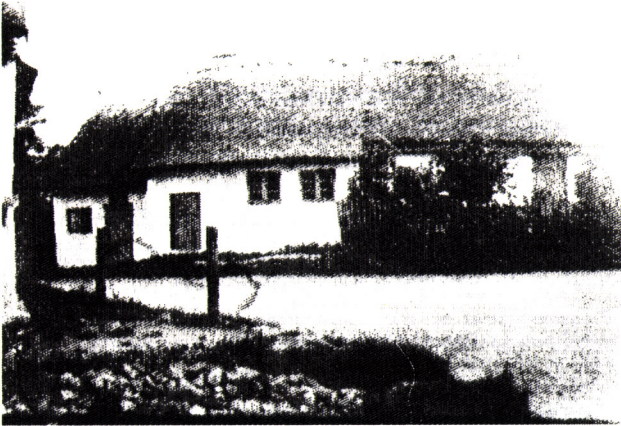
samt lån af gamle billeder fra Ramsø lokalhistorisk arkiv, har dette festskrift været muligt.

Erik Schnack

Børge Pedersen

Dagbog fra Ørsted Forsamlingshus

På et møde i Ørsted skole 8 februar 1914, fremkom lærer C.F. Nielsen med et forslag, om at benytte grunden ved torvet, det tidligere fattighus, til at opføre en bygning, der skulle benyttes til afholdelse af møder, foredrag og familiefester, samt til gymnastiklokale for skolebørn og voksne.

Karen Jakobs hus, tidligere fattighus, der har ligget på forsamlingshusets grund.

Forslaget fandt almindelig tilslutning, og der blev straks nedsat et udvalg på 7 beboere fra Ørsted og Hønske, som skulle søge sagen gennemført.

De 7 beboere var gårdejer P. Andersen, gårdejer L. Jensen (Hønske), uddeler H. Nielsen, smed N. Hansen, parcellist P. Giversen, herremand P. Nielsen og gartner Chr. Pedersen.

Udvalget indsendte samme dag en ansøgning til Ørsted-Dåstrup sogneråd, om overtagelse af grunden, der er ca. 1100 alen, samt om et eventuelt engangsbidrag til opførelse af bygningen. Endvidere om en årlig afgift for benyttelse af bygningen til gymnastik for skolebørnene.

18 marts 1914 meddeltes fra sognerådet, at det stillede sig velvillig med hensyn til grunden, og et årligt bidrag på 15 kr. for skolebørnenes gymnastik, og at sagen var videresendt til amtsrådet.

I forventning om velvillig behandling i amtsrådet, vedtoges det at rette henvendelse til sognets beboere, om at tegne

sig for bidrag til bygningens opførelse, der efter fremlagt overslag ville koste ca. 4.000 kr.

Bidragene skulle tegnes i form af aktier á 5 kr. pr. stk., der indbetaltes med 1/5 ved tegningen, 1/5 til 15 august 1914 og resten med 1/10 årligt.

Fra afholdsforeningen forventedes et tilskud på 500 kr., på betingelse af at der ikke udskænkedes spiritus ved møderne og offentlige fester.

10 juni 1914 forelå meddelelse fra amtsrådet om godkendelse af planen. Man havde også fortegnelse over de tegnede lokale bidrag. Der var tegnet 84 medlemmer med 819 aktier til 4.095 kr.

Da der nu var grund og penge til at gå igang, blev følgende vedtægter lavet.

- §1 Ørsted Gymnastik og Forsamlingshus er opført ved bidrag fra hele sognet, og ejes af bidragsyderne sammen med den stedlige afholdsforening.
- §2 Det er husets bestemmelse at benyttes til:
- Gymnastiklokale for sognets skolebørn.
  - Gymnastiklokale for sognets voksne.
  - Til afholdelse af møder foredrag i oplysende og kristelig retning.
  - I de tilstødende stuer kan der holdes mindre sammenkomster og familiefester.
- §3 Der må ikke udskænkes alkohol under nogen skikkelse i lokalerne. En undtagelse herfra er dog familiefester og guldbryllup.
- §4 For benyttelse af lokalerne til begravelse betales en afgift af 4 kr., ved andre lejligheder som f.eks. dans betales 10 kr., for møder betales efter bestyrelsens skøn dog ikke over 4 kr., alt med forpligtelse til at gøre lokalerne rene igen. Betalingen erlægges forud.
- §5 Berusede personer kan udvises.
- §6 Bestyrelsen antager en mand til at have opsyn med huset.
- Ethvert medlem over 25 år er medejer af huset, og har stemmeret på generalforsamlingen.
  - Ny tilkommende medlemmer kan opnå stemmeret ved at betale et bidrag én gang for alle efter bestyrelsens skøn, dog ikke under 2 aktier.
  - De medlemmer, der har tegnet sig på listen, er forpligtede til at indbetale de tegnede bidrag på den måde, som er angivet på listen,
  - Til at varetage selskabets interesser og som tilsyn med husets brug og vedligeholdelse, vælges en bestyrelse bestående af 7 medlemmer, hvoraf afholdsforeningen vælger de 2 bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen vælger selv formand og kasserer.
  - Bestyrelsen vælges for 2 år ved stemmeflerhed. Halvdelen afgår hvert år, første gang den mindre halvdel. De afgående medlemmer bestemmes ved lodtrækning første gang.
  - Formanden leder forhandlingerne og nedskriver dem.
- §7 Generalforsamlingen afholdes årligt i november efter bekendtgørelse ved opslag i brugsforeningen 14 dage forud, og her fremlægges regnskabet.
- §8 Til eftersyn af regnskabet vælges 2 revisorer, der vælges for 2 år. Første gang afgår én ved lodtrækning.
- §9 Forandring i §3 kan kun finde sted når mindst 3/4 af medlemmerne er mødt og når 3/4 af disse, stemmer for forslaget.
- §10 For de andre paragrafers vedkommende kan foretages forandringer når mindst halvdelen af medlemmerne er mødt.
- Er den første generalforsamling ikke beslutningsdygtig, afholdes en anden 8 dage senere, hvor der tages bestemmelse uanset hvor mange der er mødt.

Snedker A. Hansens foreløbige overslag, var lavet med tegltag og derfor dyrere end det tegnede beløb, hvorfor han blev anmodet om at lave en billigere tagkonstruktion.

Det vedtoges at holde stiftende generalforsamling den 19 juni. 16 juni forelå snedker Hansens tegning og overslag til udgifter på ca. 5.200 kr., og det vedtoges at udbyde arbejdet efter dem.

Den 19 juni afholdes stiftende generalforsamling, hvor udvalget forelagde deres arbejde og forslag til vedtægter, som blev vedtaget. Derefter var der valg af bestyrelse, som blev det bestående udvalg, med gartner Chr. Pedersen som formand.

30 juni vedtoges at indhente tilbud hos de nærmest boende håndværkere, tilbudene skulle være inde til 10 juli, bygningen under tag 15 september og færdig til 1 november 1914.

10 juli åbnedes tilbudene og her var murermester Kr. Christensen og tømrer Larsen, begge Havdrup, billigst med 5.600 kr., hvorefter arbejdet blev overladt til dem.

14 november forelå skøde på grunden fra Ørsted-Dåstrup kommune. Halvdelen af byggesummen var udbetalt til håndværkerne. Det blev vedtaget at søge et lån på 2.300 kr., og at søge en tilsynshavende til at passe huset, og tømrermesteren anmodes om at have huset færdig til 6 december.

Den 1 december var lånet ordnet med husejer Peter Nielsen (Brugs Per) der var villig til at låne 1.800 kr. til huset til 4½% i rente og uden afdrag, og gartner Chr. Petersen 500 kr. på samme betingelser.

2 havde søgt stillingen som tilsynshavende, og her valgtes Peder Jensen, Ørsted der skulle overtage hvervet på de stillede betingelser, og yderligere betale en afgift på 15 kr. årligt.

Det vedtoges at åbningsfesten kun skulle være for aktionærer og bidragsydere, entre 50 øre. Samtidig bestemtes at flaget skal hejses på kongens fødselsdag, Valdemarsdag og på husets stiftelsesdag den 19 juni.

+ 27,6
Indvielse 1914/15
af Ørsted Forsamlingshus.

Ørsted Forsamlings- og Gymnasiums indvielse fandt Sted den 6. December ved en smuk Festselskab for Aktionærerne og deres Husstands voksne Medlemmer. Festen aabnedes Kl. 3 1/2 med Sangen: „Kongernes Konge ene du kan“, hvortil Sangen leedes af et stort, blandet Kor, og efter at Formanden for Huset, Gartner Pedersen, Ørsted, havde budt velkommen, talte

Højstoleforstander Bredsdorff, Roskilde Højstole, om Præsten Wilhelm Birkebalds Ungdom, i Anledning af hans Fødselsdag den 7de December. Taleren skildrede, hvorledes Birkebalde baade i Hjemmet og siden i Studerelementet i København sammen med Monrad og fl. altid søgte de aandelige Værdier; stont de ellers ikke lader sig omsætte i Penge, er det dog dem, der staber Rikken i Livet, og Taleren ønskede, at Forsamlingshuset i Ørsted ogsaa maatte blive et saadant Hjemsted for alt, hvad gamle Birkebalde stred for, og ikke som saa mange Forsamlingshuse alene blive brugt til Forlystelser.

Efter Sangen: „Det som lysner over Bangen“, gav Formanden, Gartner Pedersen en udførlig Skildring af Husets Tilblivelse og takkede alle, som i en sjælden Ænighed har medvirket til at rejse Huset langt større, end man først turde tænke sig. Istedetsforstander paa 9 x 20 Alen er der blevet paa 13 x 24, med mindre Stue og

Rækken og Garderobe ved Siden. Aktiekapitalen er næsten fuldt indbetalt, alt Inventaret og Gardiner m. v. er stænket af Kvinderne og Ungdommen. En særlig Tak rettede han til Ørsted-Daastrup Sogneraad for Bladsen og Gymnastikforeningerne, samt til de to største Aktionærer, Statsraadinde Holme, Benzons-eje og Ørsted Afholdtsforening. Fmd. talte derpaa om Mindeaaaret 1914, hvor dette Hus er rejst, og fremdrog især det store Minde, 50 Aarsmindet om Tabet af Sønderjylland. Hundredeaarsmindet om Norges Afstaaelse og 7-Aarskrigen 1807—14 blev særlig anstueligt ved de Landbeværnsforb, som det var lykkedes at faa indsamlet i Ørsted, og Pastor Warming talte dernæst hyderligere om Eglændernes Færd over Gnenen 1807, og fremdrog de nationale Minders store Betydning, her nu har staabt et enigt Tyskland og et ubetingeligt Belgien, hvortil han knyttede Digtet: „Belgiens Flag“.

I Tilslutning til Talerne sang dernæst Sangkoret: Slumrer sødt i Slesviags Jord, og der serveredes derefter Chokolade og Kaffe, mens Huset blev nøje beset, og da Ordet var frit, overrakte Armager Nielsen, Gnebo ved Høddrup, Formanden et Fotografi af det gamle Fatighus, som havde ligget paa Bladsen, og gav en livlig Skildring af Beboerne og Omgivelserne, som han, som sødt Ørsteders nøje kendte. Dagen efter var Børnene indbudt til Festselskab i Salen:

1914
7. Dag, Høddrup 14 n.

Den 8 december 1914 indviedes huset med en fest i salen, der var pyntet i rødt og hvidt. Et sangkor under pastor Varmings ledelse, sang danske sange.

Herefter talte højskoleforstander Th. Bredsdorff fra Roskilde, og lykønskede byen med det nye hus. Formanden for huset, Chr. Pedersen, redegjorde for husets tilblivelse og takkede de mange som ved bidrag til inventar eller ved gaver, havde hjulpet til husets udstyr. Til slut talte pastor Varming.

Imellem talerne blev der serveret chokolade og kaffe, der var givet af bestyrelsen, samt en del beboere der havde leveret brød og mælk.

Næste dag var alle børnene indbudt til chokolade, og her takkede formanden dem for det bidrag de havde samlet ind, for hvilke der var købt gardiner.

Den 25 januar fik det indkvarterede kompagni soldater tilladelse til at leje salen til foredrag, mod at civile også fik adgang.

Forsamlingshuset blev nu brugt til gymnastik, møder og fester samt til kaffe efter begravelser. Huset holdt et sommer og et efterårsmøde med indbudte talere, politikere, højskolefolk og folk fra den sønderjydske grænsekamp. Det har også været fast med juletræsfest i forsamlingshuset fjerde juledag, og er det stadig.

Den 25 maj 1916 var der en forespørgelse til bestyrelsesmøde om leje af huset til bispisning af soldater i byen, men bestyrelsen mente det lå udenfor husets formål, da det ikke kom alle aktionærer tilgode. Der blev herefter lejet lokaler til soldaterne i det nærliggende hus, hos Anders Davidsen.

Efter et par rolige år var der ekstraordinær generalforsamling 5 maj 1919, hvor det blev vedtaget at lægge elektricitet ind i huset. Det kostede 275,59 kr., heraf indsamledes de 149 kr.

Forsamlingshuset begyndte også på at afholde fastelavns-gilder med fælles kaffebord, underholdning og dans. I tilknytning hertil var der fastelavnsridning. Lister til påtegning var

fremlagt i brugsen, men senere forbød politiet denne form, hvorefter man gik rundt med lister indtil 1935, hvor bestyrelsen henstillede til byen og sognet om at danne en forening til varetagelse af fester. Det blev til Ørsted borgerforening, der stod for fester og foredrag indtil den opløstes sidst i 1950'erne.

I 1935 blev der taget 47 m² jord fra grunden til udvidelse af vejen. Herfor fik man 47 kr. for jord og 70 kr. for hegnet.

Ved en ekstraordinær generalforsamling 2 juli 1935, blev et udkast til balkon i salen (584,86 kr.), og en entre i vinklen mod gaden, vedtaget. Det blev endvidere vedtaget at optage et lån i Roskilde Sparekasse på 3.000 kr. og udbetale lånet til Ellen Sørensen (Peter Nielsen).

Den 8 december 1939 afholdte forsamlingshuset sammen med gymnastikforeningen fælles 25 års jubilæumsfest. Her var hovedtaleren undervisningsministeren Jørgen Jørgensen, Lejre, der talte om parallelet mellem 1914 og 1939, samt om forsamlingshusets betydning i sognet, især for de unge. Under kaffen talte og fortalte H.P. Nielsen, Gerdrup, om gymnastikken. Efter fremvisning af nogle gymnastikfilm var der oplæsning af guldsmed Enig, Roskilde.

Under krigen havde man, som andre, besværligheder med fremskaffelse af brændsel til opvarming af lokalerne. Borgerforeningen og gymnastikforeningen lejede huset billigt til afholdelse af nationale møder og alsang. Fester startede om eftermiddagen, da udgangsforbudet betød at man måtte slutte inden kl. 2100.

I 1942 byggede man en halvtagsudbygning på huset mod nord til toiletter, garderobe og køkken. Hertil optog man et lån i Roskilde Sparekasse på 3.000 kr.

1949 måtte man ud med liste for at samle penge ind til husets anstrengte økonomi, samt bede kommunen om et tilskud. Samme år begyndtes et samarbejde med gymnastikforeningen om afholdelse af høstfest, med en uges præmieskydning og keglespil forinden. Her var et økonomisk overskud bagtanken. Forsamlingshuset fik også i 1949 et stykke jord, nord for huset af godsejer Udsen, Risbyholm, til etablering af en cyklestald.

Friluftsskuespil blev i 1953 søgt som en mulighed for at skaffe penge, det drejede sig om "En Søndag på Amager".

I 1956 startede man med præmiewhist.

1960 fik man omstødt afholdsforeningens servitut mod spiritusudskænkning ved foreningsfester. I 1963 røg de gamle kakkelovne ud som opvarmningsmiddel, og gik over til oliefyr og varm luft.

Fra 15 november 1967 har forsamlingshuset været uden vært, i stedet for står bestyrelse med koner for alt arbejdet, når der er fester, eller lejer lidt hjælp til køkken og rengøring. Vedligeholdelse og reparation er også "gør det selv", hvilket har gjort bestyrelsesarbejdet væsentlig sjovere.

Efter gymnastikforeningens standsning i 1965, har forsamlingshuset indledt samarbejde med Viby folkedansere om afholdelse af fester, og de har god tilslutning.

Fra 1975 har Ørsted Forsamlingshus været andelsselskab a.m.b.a., idet der blev vedtaget en ny aktieselskabslov i 1973, hvor aktiekapitalen skulle være minimum 100.000 kr., og det kunne huset ikke stille med, så aktiebrevene blev ombyttet til andelsbeviser.

Samme år blev køkken og toilet forholdene moderniseret, og der blev købt 6 nye borde og 25 stole.

Fra samme år begyndte en tradition i husets historie - der blev nedsat et Sckt. Hans udvalg til at styre Sckt. Hans aftenerne, der holdes privat i sognet. Men huset stilles til rådighed i tilfælde af dårligt vejr.

Der blev i 1977 indkøbt service til 100 personer for ca. 5.600 kr. Heraf kom de 1.600 kr. fra kassen og 4.000 kr. som bestyrelsen og Astrid Jensen lånte huset med hver 500 kr. Disse tilbagebetales efterhånden ved lodtrækning. Astrid Jensen påtog sig på samme tidspunkt og frem til sin død i 1984, udlejningen af huset og kontrol med servicet. Herefter overtog Martha Larsen dette job.

Der er i de senere år foretaget udskiftning af vinduer og døre med bedre isolering til følge, og nye lamper er hængt op i salen og stuerne, alt ved frivilligt arbejde.

Husets aktivitet idag er familiefester, nogle få foreningsfester, valglokale for Ørsted sogn, samt folkedans for Viby Idrætsforenings folkedanserafdeling.

Det store ønske i jubilæumsåret er et nyt gulv i salen, varmt vand og mere skabsplads i køkkenet.

Der er 102 andelshavere i forsamlingshuset og omsætningen i 1989 var på 52.000 kr., status balancerede med 321.000 kr.

Erik Schnack

Historier om Ørsted Forsamlingshus

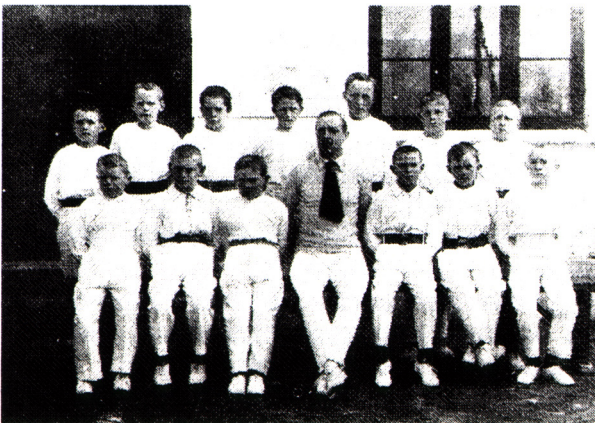
Behovet for et forsamlingssted i sognet opstod i sidste halvdel af forrige århundrede, hvor det første forsamlingshus blev bygget i Agård ved Kolding i 1867.

I disse år begyndte grundtvigianismen at blomstre som almindelig kulturel vækkelse.

Der oprettedes folkehøjskoler landet over, og i 1872 var tallet oppe på 52 med et elevtal på ca. 2.000 karle og 840 piger. Mange af disse unge følte de ville bringe det videre, de på disse skoler var blevet indviet i, såsom historie, digtekunst, samfundsforhold og den lingske gymnastik (Peter Henrik Ling, født i Småland 1776). Det krævede et sted, hvor man kunne samles. Mange steder i landet blev disse huse benævnt "øvelshuse", da de hovedsageligt blev brugt til afholdelse af gymnastik.

Men anden kulturel udfoldelse som foredrag og dilettant m.m. indenfor de nu oprettede gymnastik og ungdomsforeninger, brugte disse huse, så navnet forsamlingshus blev mere og mere rammende.

I perioden fra 1914 til sidst i tyverne har vi ikke væsentlige oplysninger, men i regnskabsprotokollen for 1914-1945, er det bekræftet at huset har fungeret på bedste måde, med sin gymnastik for Ørsted skoles børn, gymnastik for karle og piger og sikkert også foredrag og fester.

Gymnastikforeningens drengehold fra først i tyverne. Leder Hans Chr. Nielsen

Men en væsentlig ting begrænsede brugen, der skulle spares på varmen.

Går vi 40 år tilbage i tiden var der betydeligt flere børn, unge og gamle i sognet i forhold til i dag. Der var i trediverne karle og piger på store som små gårde.

I Ørsted by var der en købmand, brugs, saddelmager, tømrer, smed (Risgaard), en slagter der kørte ud og solgte kød fra vognen, en skomager og sågar en herrefrisør (det var fodermesteren på Slåenkær) og så Ørsted skole, Præstegården og "klokkeren", som det hed i gamle dage.

Pige -og karle-
hold fra 30erne

Forsamlingshuset fik en betydelig opbakning af beboerne i hele sognet, hvad bestyrelsernes sammensætning gennem årene også vidner om fra såvel Ørsted, Ørsted Holme, Ørsted Mark som Hønske.

Når forsamlingshuset gennem årene har klaret sig økonomisk godt og stadig er andelshavernes hus, da skyldes det de skiftende bestyrelser mere eller mindre gode indsats, med hjælp fra værter, håndværkere samt andelshaverne. Det var godt den daværende bestyrelse for ca. 15 år siden nedstemte et forslag om at bruge de havende penge i kassen til investering og lade kommunen støde til med skatteborgernes penge. Det ville fremover blive dyrere og ikke nær så morsomt, som en mangeårig andelshaver udtrykte det.

Bestyrelsernes indsats også i det praktiske har indenfor de sidste 25 år været stigende. Det vil sige frivillig indsats uden vederlag, kun materialeudgifterne blev pålagt husets kasse.

Et dygtigt værtspar betyder også meget for huset. For år tilbage kneb det med den forståelse, hvis man skal dømme efter de vilkår der blev budt dem økonomisk, samt deres arbejdsforhold. Det er der heldigvis rettet op på i dag. For værtsparret i tidsrummet 1936-1942 var vilkårene som fortalt af daværende vært, disse:

- Årligt skulle der erlægges 60 kr. som forpagtning og værten skulle selv dække udgifterne til brændsel.
- Indtægterne kom fra kaffe med brød. Prisen for kaffe med 2 stk. brød var 60 øre fastsat af bestyrelsen. 1 Faksevand (sodavand) kostede 15 øre og garderobe 15 øre. det var almindeligt at mand og kone bad om at få hængt to frakker på samme knage i garderoben. Kun nogle få ører af disse var værtens.

Indtil 1940 var det muligt at købe koks, men de var så våde at de måtte tørres på herretoiletet. Efter krigens udbrud skaffede værten gratis savsmuld fra Havdrup Savværk som de kørte hjem i sække (i lånt vogn fra Risbyholm), derefter blev de pakket ind i vådt avispapir og brugt som briketter. Det foregik på loftet i huset værtsparret boede i. Natten før huset skulle bruges, stod værten op og fyrede op i den store kakkelovn, der stod lige indenfor døren. Den stammede forøvrigt fra Ørsted kirke.

Først i 1942 blev der lavet en halvtagsudbygning på huset mod nord til toiletter, garderobe og køkken. Hertil blev der optaget et lån på 3000 kr. i Roskilde Sparekasse. Indtil da var der "das" i gården, hvilket voldte problemer når der afholdtes større fester. Så måtte værten ud på gaden og rundt om sit hus, over i haven og tømme (han havde kun et sæt pænt tøj). Det har uden tvivl givet nogle store porrer.

Det forventedes også at værten stod til rådighed når borde og bænke blev lånt ud.

En positiv ting var det at døtrene på gårdene var flinke og gode til at hjælpe til med serveringen. De unge var villige til

at give en hjælpende hånd. Spisebestik blev lejet i Brugsen. Nogle år senere erhvervede huset selv dette.

Det var også i mange år pålagt værten at kalke udvendig. Det indvendige vedligehold var bestyrelsens opgave.

For det næste værtsfolk bedres forholdene lidt. Her var kravet at de tegnede mindst 2 aktier å 5 kr., det syntes de også var rimeligt, samt et næringsbrev for at kunne handle med toldvarer. Her var fortjenesten 10% af prisen efter tolden.

Bestyrelsen satte også prisen på kaffe og 2 stk. brød til 1,50 kr. med 25 ører i fortjeneste. Var slikprisen i indkøb 25 øre, måtte der tjenes 5 øre, 50 øre = 10 øre, 1 kr. = 20 øre. Ved private fester var værten ansat. De der holdt fest kom med madvarer og drikke. Som regel var menuen oksekødssuppe som husets vært tilberedte. Først i 1963 gik man over til opvarmning med oliefyr og varm luft.

Fra 15 november 1967 ophørte forsamlingshuset med at have vært. Enten står bestyrelsen med koner for alt arbejdet når der er fester eller hjælp lejes.

I mange år var det Astrid Jensen, Ørsted, der påtog sig opgaven i køkkenet og med rengøring. Idag er det Martha Larsen man skal henvende sig til. Det har vist sig at være en god ordning.

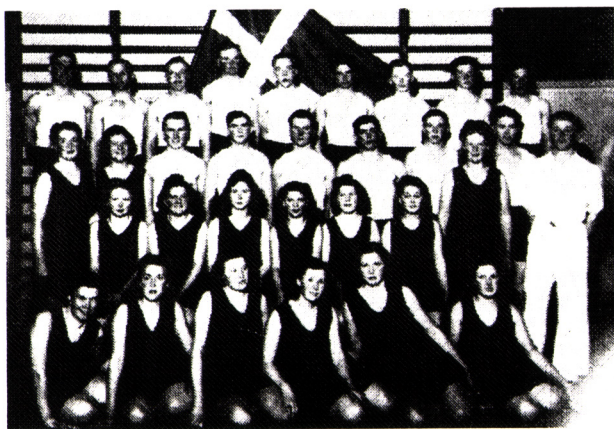
Forsamlinghusets sal var udstyret med ribber, bomme og tove med henblik på skolegymnastik og senere frivillig gymnastik. I dag er der kun gulvbeslagene og krogene tilbage plus måtte, buk, hest, plint og springstøtter, der står oppe i den gamle garderobe. Men det er jo i dag nærmest antikt.

Der var god tilslutning til gymnastikforeningens aktiviteter, gymnastik og folkedans. Gymnastikken foregik i en kold sal så det var ofte med vanter på. Gymnastiktøjet var jo på den tid lange bukser for karlene og lange strømper for pigerne, desuden lange ærmer og bluserne godt op i halsen. Der var både pige- og drenge hold såvel som voksen hold med omkring 20 deltagere på hvert af de 4-5 hold.

Børnehold fra
40'erne. Leder
Inger Drue-
strup og Ras-
mus Højte

Gymnastikken indledtes og afsluttedes med sang. Som leder af gymnastikken er der nævnt lærer Larsen, Peter Hansen Ladager, Kristian Kristiansen Ejby (som også ledede folke-dans), Sverre Frandsen og Rasmus Højte, Helga Nielsen, Karen Margrethe Andersen, Inger Druestrup og Marie Thøgersen.

Pige- og karle-
hold fra
1941-42. Le-
der Inger
Druestrup og
Rasmus Højte

Det er blevet fortalt at når pigerne gjorde gymnastik i den kolde sal, så brugte karlene, der havde sidste del af aftenen, at synge oppe i den gamle garderobe.

I en årrække var det Niels Peter Petersen der ledede folke-dansen med "SpilleNiels" fra Havdrup som spillemand, -han var en festlig fyr. Han spillede efter gehør, men havde noder liggende, og når tonerne svigtede trallede han i stedet, men det skete også at Niels Peter måtte gøre ham opmærksom på at han nu var sprunget over i en anden melodi som ikke

passede til dansen. Både for dansere (unge), leder og spillemand gik det med godt humør.

Folkedansere
fra 30erne. Le-
der Niels Peter
Petersen

Kun en gang om måneden var der varme på salen og den aften var der kaffebord og sang som naturligt var betalt af foreningen for brug af salen.

Gymnastikken sluttede med forårsopvisning.

I mange år var smeden på Ladager, Peter Hansen, formand for gymnastikforeningen.

Om sommeren var der håndbold på forskellige gårdes marker.

Der afholdtes bal hver anden måned. Drikkeri foregik med måde, navnlig efter man i 1960 fik omstødt afholdsforeningens servitut om forbud mod spiritusudskænkning ved foreningsfester. Under forbuddet blev der drukket udenfor huset eller stærke drikke i sodavandsflasker.

I 1935 blev der dannet en borgerforening, men med samme bestyrelse som forsamlingshuset. Borgerforeningen stod her efter for fester og foredrag indtil den opløstes i 1950erne.

Det var som regel anerkendte foredragsholdere der blev indbudt, hvilket selvfølgelig var medvirkende til en god tilslutning. Ved 25 års jubilæet 8/12 1939 var hovedtaleren undervisningsministeren Jørgen Jørgensen, Lejre og forretningsfører for Roskilde Amts gymnastikforening H.P. Nielsen, Gerdrup.

Underholdningen til fester var på et almindeligt jævnt plan grundet økonomien. På Nordmarksgården boede der i nogle år Erik Grell, der var meget aktiv indenfor gymnastikforeningen. Han var fætter til Poul Bundgaard og denne tilbød en gang at optræde vederlagsfrit. Han kom fra en optræden i København kl. 23.30 og sang til høstfesten. Det var flot gjort.

- Jo forsamlingshuset var rammen om gode kulturelle arrangementer. Her havde dilettanten en stor plads vel nok særligt efter midten af 30'erne.

Det gamle
smykke

Scenen fyldte en del af salen, så i 1935 blev der bygget en balkon og en forgang i den lille vinkel til stue og sal. Balkonen var for at give plads til publikum og garderobe. Der blev spillet mange gode og krævende stykker. Det er lykkedes at fremskaffe billeder fra nogle af dilettantstykkerne, bl.a. fra 3 generationer. Som instruktører er nævnt lærer Larsen, Ørsted, lærer Schiermer, Hønske og Frede Jørgensen.

I året 1953 blev der, bl.a. for at skaffe penge til huset, bestemt at opføre som friluftskuespil "En søndag på Amager" ved Johanne Luise Heiberg. Det var og er et stort og krævende stykke med mange personer. Stykket blev spillet i Astrid og Johannes Jensens have i Ørsted. Opførelsen var vellykket og forberedelserne var til stor glæde for deltagerne.

Magda Jacobsen
Otto Hansen

Bodil Pedersen
Johs. Pedersen

Anna Nordvang Christiansen
Børge Mindegaard

Også revy blev der opført. Der er meget der tyder på at der i Ørsted sogn fandtes mange skuespil og sangtalenter, og det gør der måske stadig.

Fastelavnsryttere ca. 1920

En årlig tilbagevendende begivenhed var fastelavnsfesten. I de første mange år blev fastelavn redet ind af ca. 20 ryttere uden sadde og en vogn med musik samt en mand der havde til opgave at samle penge ind til festen. Mange steder blev der givet et glas vin og andre steder et antal æg, der så siden blev solgt i Ørsted Brugs. Det var en uskrevet lov at

rytterne skulle holde sig indenfor sognets grænser. I de senere år erstattedes fastelavnsridningen af traktor og bil, men det ophørte i 50'erne.

En anden tilbagevendende og ikke mindre fest var juletræet. Det var en fest der samlede fuldt hus hvert år den fjerde juledag, også i året 1989. Godsejer Udsen, Risbyholm, gav en samlet sum for sine medarbejderes børn ved indsamlingen til juletræet og henstillede til huset om ikke at kræve bidrag af børnenes forældre. Det er jo først og fremmest en fest for børnene og i mange år var det lærer Schiermer der spillede og lærer Larsen der legede med børnene omkring juletræet, som var så stort at toppen nåede loftet. En daværende ung præst, Johansen lovede et år at læse en historie for børnene, men på en betingelse, at der ikke blev danset mens han opholdt sig i huset. Desværre var der umiddelbart efter oplæsningen en violin som spillede op til dans og pastor Johansen forlod grædende salen og gik hjem til præstegården. Det gjorde selvsagt et dybt indtryk på de tilstedeværende også på børnene. Der er ingen tvivl om at det skabte respekt for pastor Johansen. En anden men munter oplevelse var da julegodterne skulle deles ud. Gangdøren blev stødt op af 4 stærke mænd og ind bar de smed Rundquists lille pony, påklædt og med en vogn bagved med nisse og godteposer. Pony og vogn kørte så rundt i salen. Det kunne ikke andet end vække jubel.

En meget aktiv forening, der også havde til huse i forsamlingshuset var Ørsted husholdningsforening. Den påtog sig mange gode opgaver, bl.a. sykursus i de små stuer. Her samledes damerne i sognet en gang om ugen og klippede og syede bluser og kjoler samt tøj til børnene, med undervisning af en sylærerinde. Desuden var der også maddemonstrationer i forbindelse med kaloriefattig og sund mad.

I mange år var Magda Jacobsen fra Slåenkærsgaard formand for foreningen. Hun var meget aktiv også indenfor dilettant. Der fortælles om hvordan hun til en maddemonstration kom med potter, pander, krydderier og andet i en trillebør fra gården til forsamlingshuset, et udtryk for holdning.

Efter Peter Syv skolens start blev husholdningsforeningens aktiviteter flyttet hertil.

I en årrække blev salen brugt til badminton, det var inden de smukke lavthængende lampers tid. Der er gennem årene holdt mange private fester, generalforsamlinger indenfor brugsforeningen og andre foreninger samt afstemningslokale for kommune og folketingsvalg. Det kunne hænde der til kommunevalgets optælling kunne rinde en sorgens og en skuffelsens tåre, måske også en glædelig tilkendegivelse.

I 1969 lejede Viby Idrætsforenings folkedansere forsamlingshuset til fast træning mandag aften fra oktober til maj. Som naturligt benævnes disse folkedansere, Ørsted folkedansere. Danserne er enige om at forsamlingshusmiljøet er langt at foretrække for en skoles gymnastiksal. Der har i mange år (21), været god tilslutning fra hele omegnen.

Den nuværende bestyrelse

Idag 1990 står huset meget velholdt og med en god økonomi. Det skyldes en god bestyrelse med et godt håndslag, der med hjælp af andelshavere vederlagsfrit har istandgjort sal og stue, nye vinduer, dør og paneler m.m.

Bestyrelsen består idag af formand Søren Espersen, kasserer Arnold Nielsen, Poula Larsen, Hans Thøgersen, Folmer Hansen, Henry Nielsen og Børge Martens.

Børge Pedersen

RAMSØ
LOKALHISTORISK ARKIV
Byvejen 16, Dåstrup
4130 Viby Sj., 02 39 37 10

Hillev

*11.10.1990
Børge Pedersen*